

Kam: Klimata un enerģētikas ministrijai

Adrese: Latgales iela 165, Rīga, LV-1019

e-pasts: pasts@kem.gov.lv

(turpmāk – **Ministrija**)

Rīgā, 2026. gada 15. jūnijā

JURIDISKAIS ATZINUMS

I. IEVADS

2026. gada 28. aprīļa Ministru kabineta sēdē Klimata un enerģētikas ministrijai, sadarbībā ar Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministriju, tika uzdots sagatavot juridisko analīzi par vēja elektrostaciju vai vēja parku būvniecības pieļaujamību Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslā ietilpstošā ierobežotas saimnieciskās darbības joslā. Šī uzdevuma izpildei Ministrijai nepieciešams piesaistīt kvalificētu juridisko ekspertu, kam ir pienācīgas zināšanas un kompetence, objektīvas un pilnvērtīgas juridiskās analīzes veikšanai.

Cenu aptaujas rezultātā ar 2026. gada 20. maija iepirkuma līgumu Nr. 1-13/1280 SIA "Zvērinātu advokātu birojs RASNAČS" (turpmāk – **Birojs**) ir nolīgts sagatavot atzinumu (turpmāk – **Atzinums**) par Aizsargjoslu likuma (turpmāk – **Likums**) 36. panta pirmās daļas tvērumu, atbildot uz šādu jautājumu: **vai Aizsargjoslu likuma 36. panta pirmajā daļā ir/nav ielasāms aizliegums veikt vēja elektrostaciju un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecību Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslā ietilpstošā ierobežotas saimnieciskās darbības joslā (Aizsargjoslu likuma 6. panta otrās daļas 3) punkts)?**

Birojs apliecina, ka tam piemīt nepieciešamā pieredze un zināšanas, lai sniegtu Atzinumu. Biroja partneris Lauris Rasnačs ir zvērināts advokāts ar doktora grādu tiesību zinātnē, kurš ir guvis arī praktisku pieredzi vides tiesību nozarē. Birojs ir pārstāvējis klientus saistībā ar jautājumiem par

piesārņojošu darbību veikšanu, ietekmes uz vidi novērtējuma saņemšanu, kā arī saistībā ar dažādām administratīvā procesa niansēm, kas aptver vides tiesību nozari. Biroja partnerim šī atzinuma izstrādē un viņa uzraudzībā palīdzēja juriste Beāte Petrone, kas savu maģistra darbu Amsterdamas Universitātē izstrādāja Eiropas Savienības vides tiesību jomā. Birojam ir plaša pieredze administratīvo tiesību interpretēšanā un piemērošanā arī citās šo tiesību apakšnozarēs, kas ir noderīga pamatotas atbildes sniegšanai uz Ministrijas uzdoto jautājumu. Vienlaikus Birojs nevar garantēt, ka mainīgos tiesiskajos apstākļos tiesu un iestāžu viedokļi noteikti sakrītīs ar Atzinumā izdarītajiem secinājumiem.

Ministrijas ērtībai Birojs zemāk ievieto Atzinuma satura rādītāju, kam sekos turpmākais teksts.

SATURA RĀDĪTĀJS

I.	IEVADS.....	1
II.	BŪTISKIE FAKTISKIE APSTĀKĻI.....	3
III.	ATBILDE UZ JAUTĀJUMU	8
	<i>a. Normu izklāsts un Projekta īstenošanas kārtība.....</i>	10
	<i>b. Gramatiskā iztulkošana</i>	15
	<i>c. Sistēmiskā iztulkošana</i>	16
	<i>d. Teleolģiskā iztulkošana.....</i>	28
	<i>e. Apsvērumi par iestāžu kompetenci.....</i>	31
IV.	KOPSAVILKUMS	34

II. BŪTISKIE FAKTISKIE APSTĀKĻI

Situācijas pamatā ir sabiedrības ar ierobežotu atbildību K2 Ventum iecere, saskaņā ar Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likumu (turpmāk – **Enerģētiskās drošības likums**), būvēt vēja elektrostacijas (turpmāk arī – **VES**) un tām nepieciešamo infrastruktūru Dienvidkurzemes novadā un izveidot elektropārvades pieslēgumu Dienvidkurzemes novadā un Kuldīgas novadā.

Tā virzībai izstrādāts tiesību akta projekts ar uzdevuma numuru 25-TA-2896: "Par paredzētās darbības "Vēja elektrostaciju parka "K2 Ventum" būvniecība Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un elektropārvades pieslēguma izveide Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un Kuldīgas novada Alsungas pagastā" akceptu" (turpmāk – **Projekts**).

Projekts paredz sekojošo. Darbība ietver ne vairāk kā 46 VES un saistītās infrastruktūras būvniecību, veicot novērtējumu divām VES izvietojuma alternatīvām. A alternatīva paredz 46 VES būvniecību ekonomiski un tehnoloģiski izdevīgākajā izvietojumā, bet B alternatīva – 46 VES būvniecību izvietojumā, kas mazina meža biotopa fragmentāciju šobrīd mežsaimnieciski izmantotos mežos, samazinot no jauna izbūvējamu pievedceļu garumu, kā arī pārplānojot atsevišķu VES izbūves vietas, lai saglabātu vitālākās aizsargājamu augu dzīvotnes. VES paredzēts izvietot teritorijās, kuru pašreizējā izmantošana ir meža zemes. Darbības vietā plānots uzstādīt jaunākās paaudzes VES, kuru nominālā ražošanas jauda atkarībā no vērtētā modeļa ir 6,2–7,0 MW. Kopējais vēja parkā saražotās enerģijas apjoms atkarībā no izvēlēta VES modeļa būs robežās no 901 100 līdz 1 038 200 MWh gadā. Maksimālais VES augstums, neatkarīgi no izvēlēta modeļa un realizējamās novietojuma alternatīvas, nebūs lielāks par 250 metriem, plānotais VES masta augstums nepārsniegs 168,5 metrus.

Nemot vērā VES straujo attīstību, kā arī laika ilgumu starp plānošanas procesu un VES parka būvniecību, ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – **IVN**) procesa ietvaros netika izvēlēts viens

konkrēts VES modelis, bet gan salīdzināti vairāki modeļi, lai identificētu optimālākos iespējamus risinājumus un definētu obligātās prasības, kam jāatbilst VES parkam.

Paredzētās darbības teritorijai tuvākās apdzīvotās vietas ir Saka, kas atrodas aptuveni 1,7 kilometru attālumā, Pāvilosta, kas atrodas aptuveni 2,5 kilometru attālumā un Ziemepe, kas atrodas aptuveni 4,9 kilometru attālumā no vēja parka teritorijas. IVN ziņojumā noteikti attālumi no 79 tuvākajām dzīvojamajām ēkām līdz Paredzētās darbības teritorijai. Attālumā mazāk par 900 metriem līdz tuvākajai VES atrodas dzīvojamās mājas "Graudiņi" (889 metri), "Novadi" (884,6 metri) un "Sunkuri" (886,3 metri). Pāvilostas novada teritorijas plānojumā Paredzētās darbības izpētes teritorijai plānotā (atļautā) izmantošana ir noteikta kā Mežu teritorija. VES parka infrastruktūra tiks izvietota zemes vienībās, kuru lietošanas mērķis ir noteikts Mežu teritorijas. Atsevišķām zemes vienību daļām ir noteikta funkcionālā zona Lauku zemes un Ūdeņu teritorijas. Atbilstoši Alsungas novada teritorijas plānojumam transformatora apakšstacijas izbūve pieslēgumam Kuldīgas novada Alsungas pagastā tiks veikta teritorijā, kuras primārais pielietojums ir lauksaimniecības zeme.¹

Sekojošā pozitīvā iestādes atzinumā pagājušā gada nogalē sabiedrība ar ierobežotu atbildību K2 Ventum saskaņā ar Enerģētiskās drošības likumu vērsās Klimata un enerģētikas ministrijā ar lūgumu Ministru kabinetam pieņemt lēmumu par Projekta akceptēšanu vai neakceptēšanu saskaņā ar šā likuma 8. pantu un likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 22. pantu. Pret projektu iebilda sabiedrības un organizāciju pārstāvji. Vienlaikus tobrīd vēl amatā esošā ministru prezidente Evika Siliņa norādīja, ka: *"Latvijai ir svarīgi attīstīt elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamiem resursiem, jo tas stiprina Latvijas enerģētisko neatkarību un drošību. Taču, viņasprāt, šādi projekti ir jāvirza atbildīgi, uzklusot vietējās kopienas un pašvaldības."*²

¹ Skat.: <https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/3bff7d77-1518-4432-86eb-20fc704b6ecf> [skatīts 20.05.2026.].

² Skat.: https://jauns.lv/raksts/bizness/706891-silina-piebremze-lemumu-par-k2-ventum-veja-parka-buvniecibas-akceptu#google_vignette [skatīts 21.05.2026.].

Nemot vērā iebildumus, process tika apturēts.³ Kā minēts, 2026. gada 28. aprīļa Ministru kabineta sēdē Klimata un enerģētikas ministrijai, sadarbībā ar Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministriju, uzdots sagatavot juridisko analīzi par vēja elektrostaciju vai vēja parku būvniecības pieļaujamību Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslā ietilpstošā ierobežotas saimnieciskās darbības joslā.⁴

Attiecīgā rīkojuma projekta ar nosaukumu "Par paredzētās darbības "Vēja elektrostaciju parka "K2 Ventum" būvniecība Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un elektropārvades pieslēguma izveide Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un Kuldīgas novada Alsungas pagastā" akceptu" izskatīšana šajā sēdē atlikta uz vēlāku laiku, kamēr tiek sagatavots atzinums. Tāpat Ministrijai uzdots aicināt attiecīgās pašvaldības un sabiedrību ar ierobežotu atbildību "K2 Ventum" organizēt atkārtotu paredzētās darbības "Vēja elektrostaciju parka "K2 Ventum" būvniecība Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un elektropārvades pieslēguma izveide Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un Kuldīgas novada Alsungas pagastā" ietekmes novērtējuma sabiedrisko apspriešanu.

Kā redzams no publiski pieejamajiem dokumentiem, Projektam ir veikta publiskā apspriešana, kuras ietvaros viedokli izteikuši vairāki desmiti personu.⁵ Vairāki komentētāji izsaka iebildumus, par pamatu izmantojot arī Likuma 36. pantu.⁶ Piemēram, tiek norādīts, ka piekrastes meži ir

³ Skat., piem.: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/28.04.2026-valdiba-dod-zalo-gaismu-diviem-no-trim-planotajiem-veja-parkiem-kurzeme.a644881/> [skatīts 21.05.2026.].

⁴ Ministru kabineta 2026. gada 28. aprīļa sēdes protokola Nr. 24 33. § 3. punkts.

⁵ Skat.: https://tapportals.mk.gov.lv/public_participation/cdce9cc6-3f0d-4405-be80-c8f5693c1be4?page=13 [skatīts 20.05.2026.].

⁶ Skat. 100. punktu "Publiskās apspriešanas laikā 22.12.2025.-12.01.2026. saņemto viedokļu, priekšlikumu un iebildumu apkopojums par "Par paredzētās darbības "Vēja elektrostaciju parka "K2 Ventum" būvniecība Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un elektropārvades pieslēguma izveide Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un Kuldīgas novada Alsungas pagastā" akceptu".

Likuma 36. panta centrālais aizsardzības objekts un minētais pants ir speciālā norma, kas paredz piekrastes dabiskuma un aizsargfunkciju saglabāšanu. Izskan arguments, ka projekta teritorija lielākoties atrodas Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā, taču VES nav *expressis verbis* iekļautas Likuma 36. pantā atļauto būvju sarakstā.⁷ Izdarītas atsauces arī uz Satversmes tiesu, kas norādījusi, ka, ņemot vērā ilgtspējīgas attīstības principu, pašvaldībai jāizvērtē nepieciešamība saglabāt meža vides (ekoloģisko) vērtību.⁸

Ministru kabinets savukārt uzskatīja, ka Projekts ir atbalstāms un akceptējams. Viedokļu apkopojumā, atbildot uz sabiedrības iebildumiem, tiek pausts, ka: "*Attiecībā uz paredzētās darbības atbilstību Aizsargjoslu likumam skaidrojumu ir sniegusi Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija, skaidrojot, ka **Aizsargjoslu likuma 6. panta pirmā daļa noteic Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslas⁹ izveides mērķi¹⁰ un, lai to sasniegtu, šā likuma 36. pantā noteikti saimnieciskās darbības, tajā skaitā būvniecības, aprobežojumi. Attiecībā uz saimniecisko darbību joslu Likums neizvirza kādas specifiskas prasības, tai skaitā vispārīgu būvniecības aizliegumu. Likums***

⁷ Skat. 173. punktu "Publiskās apspriešanas laikā 22.12.2025. - 12.01.2026. saņemto viedokļu, priekšlikumu un iebildumu apkopojums par "Par paredzētās darbības "Vēja elektrostaciju parka "K2 Ventum" būvniecība Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un elektropārvades pieslēguma izveide Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un Kuldīgas novada Alsungas pagastā" akceptu".

⁸ Skat. Satversmes tiesas 2009. gada 9. jūlija spriedumu lietā Nr. 2008-38-03.

⁹ Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjosla sastāv no vairākām joslām - jūras aizsargjoslas, krasta kāpu aizsargjoslas un ierobežotas saimnieciskās darbības joslas.

¹⁰ Samazināt piesārņojuma ietekmi uz Baltijas jūru, saglabāt meža aizsargfunkcijas, novērst erozijas procesu attīstību, aizsargāt piekrastes ainavas, nodrošināt piekrastes dabas resursu, arī atpūtai un tūrismam nepieciešamo resursu un citu sabiedrībai nozīmīgu teritoriju saglabāšanu un aizsardzību, to līdzsvarotu un ilgstošu izmantošanu.

ierobežo īpašumu fragmentāciju¹¹ un blīvas apbūves veidošanos¹² visā piekrastes aizsargjoslā. Tādējādi secināms, ka šobrīd spēkā esošais Likuma 36. pants pirmsšķietami neaizliedz VES būvniecību. Papildus vēršam uzmanību, ka vēja enerģijas projektu ieviešanas tiesiskais regulējums ir vispusīgs un visaptverošs. Tas skar vairākas jomas – enerģētiku, valsts drošību, klimata, dabas un vides aizsardzību, būvniecību, veselības un sociālās labklājības nodrošināšanu. IVN ir viens no šī procesa posmiem, kas vēl nedod tiesības uzsākt faktisko būvniecību. Tikai būvatļauja piešķir vēja enerģijas projekta īstenotājam tiesības būvēt un būvatļauju nevar saņemt, ja paredzētās darbība neatbilst attiecīgās pašvaldības teritorijas plānošanas dokumentiem, ja vien projektam nav saņemts izņēmuma statuss un projektam nav noteikts nacionālo interešu objekta statuss.”¹³

Faktiski šajos apstākļos redzams, ka jau pirms Atzinuma sagatavošanas ir izdarīts vērienīgs darbs, lai izvērtētu projekta likumību un atbilstību tiesību aktu noteikumiem. Projektu īstenojošā sabiedrība ar ierobežotu atbildību K2 Ventum ir ieguldījusi resursus, lai pārliecinātos par projekta atbilstību likumam. Arī Ministrija un iesaistītās iestādes ir aktīvi strādājušas pie Projekta, pārliecinoties par normatīvu ievērošanu un sabiedrības iesaisti. Nekavējoties pie subjektīviem apsvērumiem saistībā ar Projekta vēlamību, kurus paudušas dažādas personas, pievērsisimies jautājumam par Likuma 36. panta saturu.

¹¹ Pilsētās un ciemos jaunveidojamās zemes vienības platību un apbūves nosacījumus nosaka pašvaldības teritorijas plānojumā, lauku teritorijā katra zemes gabala platība nedrīkst būt mazāka par trim hektāriem, izņemot gadījumus, kad atdalāmais zemes gabals ir nepieciešams šajā pantā minētās infrastruktūras vai inženierkomunikāciju būvniecībai vai uzturēšanai un tā apbūves nosacījumus paredz pašvaldības teritorijas plānojumā.

¹² Ciemu robežas, kas noteiktas pašvaldības teritorijas plānojuma projektā, šajā aizsargjoslā apstiprina VARAM.

¹³ Skat., piem., 6. punktu "Publiskās apspriešanas laikā 22.12.2025. - 12.01.2026. saņemto viedokļu, priekšlikumu un iebildumu apkopojums par "Par paredzētās darbības "Vēja elektrostaciju parka "K2 Ventum" būvniecība Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un elektropārvades pieslēguma izveide Dienvidkurzemes novada Sakas pagastā un Kuldīgas novada Alsungas pagastā" akceptu".

Vienlaikus norādāms, ka strīdam par piemērojamo tiesību aktu niansēm nav nozīmes tiktāl, ciktāl šo tiesību aktu regulējums ir savienojams. Proti, jautājumu par atviegloto kārtību regulē Enerģētiskās drošības likums, taču tas neizslēdz Likuma piemērošanu šīs kārtības ietvaros.¹⁴ Turklāt, kā to korekti min arī Ministrija savā komentārā publiskās apspriešanas ietvaros, šajā situācijā jāņem vērā arī citi normatīvie akti, tostarp IVN regulējums un apbūves regulējums. Tādējādi tiesību normu piemērošanas process šajā gadījumā ir komplekss darbs, kurā katra iestāde un iesaistītā persona sniedz savu pienesumu. Citiem vārdiem, lai arī Likums ir būtisks, tas nedarbojas izolēti, un piekrastes aizsardzību nodrošina viss normatīvā regulējuma ietvars kopumā.

III. ATBILDE UZ JAUTĀJUMU

Birojam uzdots jautājums pēc būtības vaicā: **vai Likuma 36. panta pirmajā daļā ielasāms aizliegums veikt VES un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecību Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslā ietilpstošajā ierobežotās saimnieciskās darbības joslā?**

Atbilde uz šo jautājumu prasa vairāku tiesību normu iztulkošanas metožu pielietošanu. Tāpat kā vairumā Eiropas tiesību sistēmu, arī Latvijā šīs metodes tiek izmantotas, lai noskaidrotu tiesību normas patieso saturu. Tiesību doktrīnā tiek nošķirtas četras galvenās iztulkošanas metodes: gramatiskā, sistēmiskā, teleoloģiskā un vēsturiskā.¹⁵ Šīs metodes ir tiesību normu iztulkošanas rīki, kas ļauj padziļinātāk izpētīt tiesību normu saturu, kas ir īpaši būtiski gadījumos, kad par tiesību normu saturu ir strīds. Arī Likums, tāpat kā jebkurš cits normatīvais akts, neizbēgami pastāv ārpus

¹⁴ Piemēram, Enerģētiskās drošības likuma anotācijā noteikts, ka "drošības aizsargjoslas ap VES tiek noteiktas, ievērojot Aizsargjoslu likumā paredzēto." Tādējādi norādīts uz abu šo aktu mijiedarbību. Skat.:

<https://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/73EED4ECF8E35EABC225884700491B01?OpenDocument>
[skatīts 18.05.2026.].

¹⁵ Pumpiņš A. Tiesību normu iztulkošanas kvintesence. Jurista Vārds, 01.07.2014., No. 25 (827), lpp. 24.-31.

tā tīri rakstītās formas. Tādēļ papildus vienkārši gramatiskam lasījumam uz Likuma normām ir jāraugās arī no sistēmiskās un teleoloģiskās iztulkošanas viedokļa.

Tiesību normu sistēmiskās iztulkošanas metode tiek uzskatīta par sarežģītu, jo tā nereti prasa plaša tiesību normu klāsta apzināšanu, aplūkojot tostarp arī Latvijas Republikas Satversmi un starptautisko tiesību normas. Literatūrā tai sniegta šāda definīcija: *"Sistēmiskā metode ir tiesību normas vai tās sastāvdaļu (vārdi, jēdzieni) tekstuālā satura (kas jau noskaidrots ar gramatisko metodi) tālāka izpēte un analīze no normu savstarpējā sakara viedokļa, skatot to kontekstā ar citām normām, likumiem, tiesību principiem un visu tiesību sistēmu."*¹⁶ Mērķis ir atrast tādu normas jēgumu, kas saskan ar visu pārējo sistēmu, kam šī norma piederīga. Ja kāda norma ir šķietami pretrunā ar šo sistēmu, proti, ar augstāka ranga tiesību normām, teiksim, konstitūciju, likumdevējs ir piešķīris tiesām pilnvarojumu šādu normu atteikties piemērot un pat vērtēt tās tiesiskumu. Tas uzsver sistēmiskās saderības un līdz ar to arī sistēmiskās tiesību normu iztulkošanas metodes nozīmību Latvijas tiesībās.

Varētu teikt, ka teleoloģiskā tiesību normu iztulkošana (zināma arī kā tiesību normu iztulkošana pēc mērķa un jēgas) ir praktiskā ziņā vienota ar tiesību normu sistēmisko iztulkošanu, jo abu piemērošanai nepieciešams liels informācijas apmērs un padziļināta izpēte. Vienīgā abu metožu atšķirība ir tāda, ka teleoloģiski tiek meklēts normas jēgums no tās virsmērķa viedokļa, tas ir, vadoties no tā dēvētā *ratio legis*. Teleoloģiskās iztulkošanas galapunkts ir tā vērtība, kurai būtu jātiek sasniegtai vai pasargātai ar konkrēto normu pastāvošajā tiesību sistēmā un sociālpolitiskajā kontekstā.¹⁷

¹⁶ Juridiskās metodes pamati. 11 soļi tiesību normu piemērošanā: Rakstu krājums. Autoru kolektīvs: Melkšis E., Kalniņš E., Neimanis J. etc. Rīga: Ratio iuris, 2003, lpp. 117.

¹⁷ Pumpiņš A. Tiesību normu iztulkošanas kvintesence. Jurista Vārds, 01.07.2014., No. 25 (827), lpp. 24.-31.

a. Normu izklāsts un Projekta īstenošanas kārtība

Pirms pievērsties iztulkošanas metodoloģijai, ērtības labad citēsim visas Atzinumam būtiskās Likuma un citu tiesību aktu normas vienkopus.

1. panta 1. punkts: *"aizsargjoslas – noteiktas platības, kuru uzdevums ir aizsargāt dažāda veida (gan dabiskus, gan mākslīgus) objektus no nevēlamas ārējās iedarbības, nodrošināt to ekspluatāciju un drošību vai pasargāt vidi un cilvēku no kāda objekta kaitīgās ietekmes".*

2. pants: *"Šā likuma objekts ir dažādu veidu aizsargjoslas, aizsargzonas, aizsardzības joslas, kas noteiktas likumos un citos normatīvajos aktos."*

3. pants: *"Šā likuma mērķis ir noteikt: 1) aizsargjoslu veidus un to funkcijas; 2) aizsargjoslu izveidošanas, grozīšanas un likvidēšanas pamatprincipus; 3) aizsargjoslu uzturēšanas un stāvokļa kontroles kārtību; 4) saimnieciskās darbības aprobežojumus aizsargjoslās."*

6. panta Atzinumam būtiskās daļas: *"(1) Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjosla izveidota, lai samazinātu piesārņojuma ietekmi uz Baltijas jūru, saglabātu meža aizsargfunkcijas, novērstu erozijas procesu attīstību, aizsargātu piekrastes ainavas, nodrošinātu piekrastes dabas resursu, arī atpūtai un tūrismam nepieciešamo resursu un citu sabiedrībai nozīmīgu teritoriju saglabāšanu un aizsardzību, to līdzsvarotu un ilgstošu izmantošanu.*

(2) Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslu iedala šādās joslās: [...]

3) ierobežotas saimnieciskās darbības josla līdz 5 kilometru platumā, kas tiek noteikta, ņemot vērā dabiskos apstākļus."

33. panta pirmā daļa: *"Aizsargjoslas nosaka ar šo likumu un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā attēlo teritorijas plānojumos. Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslas robežas, kas apstiprinātas šā likuma 67. pantā paredzētajā kārtībā, tiek noteiktas vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā atbilstoši šā likuma 6. pantam."*

Atzinumam būtiskās Likuma 36. panta daļas: "(1) *Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslā noteikti šādi aprobežojumi: 1) pilsētās un ciemos jaunveidojamās zemes vienības platību un apbūves nosacījumus nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā; 2) ārpus pilsētām un ciemiem uz katra zemes īpašuma atļauts izvietot vienu viensētu ar palīgēkām, viesnīcu un tai līdzīga lietojuma ēku, tūrismam nepieciešamo skatu torni, šajā pantā minēto infrastruktūras vai inženierkomunikāciju būvi atbilstoši vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam. Sadalot zemes gabalu vairākos zemes gabalos, katra zemes gabala platība nedrīkst būt mazāka par trim hektāriem, izņemot gadījumus, kad atdalāmais zemes gabals ir nepieciešams šajā pantā minētās infrastruktūras vai inženierkomunikāciju būvniecībai vai uzturēšanai un tā apbūves nosacījumus paredz vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā; 3) ja, atsavinot vai iznomājot valsts vai pašvaldības īpašumā esošo zemi, paredzēta zemes lietojuma veida maiņa, kas nav noteikta vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, katru reizi nepieciešams Ministru kabineta rīkojums; 4) aizliegts ierīkot meliorācijas būves bez saskaņošanas ar Valsts vides dienestu; 5) apdzīvotās vietās, lai saglabātu piekrastei raksturīgu kultūrvēsturisko ainavu, vietējā pašvaldība teritorijas plānojumā var iekļaut papildu arhitektūras prasības jaunajai būvniecībai.*

(7) Ja ir paredzēts celt valsts nozīmes infrastruktūras un inženierkomunikāciju objektus, kuri nav paredzēti vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, apbūve krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē ir pieļaujama tikai ar Ministru kabineta iekreizēju rīkojumu."

Atzīmējams, ka 36. panta septītā daļa Likumā iekļauta ar 2003. gada 19. jūnija grozījumiem.¹⁸ Anotācijā norādīts, ka grozījumi veikti, lai ierobežotu jaunu ēku un būvju celtniecību. Šajā nolūkā noteikts, ka ārpus pilsētu teritorijām aizliegts celt jaunas dzīvojamās, saimniecības un ražošanas vai atpūtnieku aprūpei paredzētās ēkas un būves. Vienlaikus tiek regulēta rīcība gadījumos, ja ir paredzēts celt infrastruktūras un sabiedriski nozīmīgus objektus u.tml. – tad apbūve vai

¹⁸ 2003. gada 19. jūnija likums "Grozījumi Aizsargjoslu likumā". Latvijas Vēstnesis, 101, 08.07.2003.

rekonstrukcija pieļaujama tikai ar Ministru kabineta lēmumu.¹⁹ Respektīvi, šī norma Likumā ietverta, lai sniegtu rīcības brīvību izpildvarai īstenot apbūvi, kas citādi nebūtu pieļaujama.

67. pants: *"Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslas un ciemu robežas šajā aizsargjoslā apstiprina Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, pamatojoties uz pašvaldības priekšlikumu vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma projektā."*

Tālāk jāaplūko Enerģētiskās drošības likums. Šis likums stājās spēkā 2022. gada 5. oktobrī un tā mērķis ir sekmēt atjaunīgās enerģijas ražošanu, veicināt Latvijas Republikas enerģētisko drošību un neatkarību, kā arī mazināt klimata un vides negatīvo pārmaiņu procesus.

3. panta pirmais punkts: *"Likums nosaka atvieglotu kārtību šādām darbībām: vēja elektrostaciju, kuru kopējā jauda ir vismaz 50 megavati, un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecībai."*

4. pants: *"Vēja elektrostaciju būvniecība ir atļauta ārpus pilsētām un ciemiem vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā noteiktajā rūpnieciskās apbūves teritorijā, tehniskās apbūves teritorijā, lauksaimniecības teritorijā, uz mežu zemēm, ievērojot, ka attālums no dzīvojamām un publiskām ēkām līdz tuvākās plānotās vēja elektrostacijas un vēja parka robežai ir vismaz 800 metri."*

5. panta pirmās daļas 3. punkts: *"Sākotnējais izvērtējums piemērojams vēja elektrostacijām, ja tās tiek plānotas ārpus: Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas."*

8. pants: *"Ja šā likuma 3. panta 1. vai 4. punktā paredzētajai darbībai (turpmāk — paredzētā darbība) ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums atbilstoši likumam "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" un ir saņemts Vides pārraudzības valsts biroja atzinums, Ministru kabinets 30 dienu laikā pieņem lēmumu par paredzētās darbības akceptēšanu vai atteikumu to akceptēt."*

¹⁹ Skat.: https://www.saeima.lv/Lapas/8Sae_Lprj/lasa-dd=LP0207_0.htm [skatīts 27.05.2026.].

Atzinuma ietvaros ir būtiski aplūkot arī dažas likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" normas.

1. panta otrā daļa: *"ietekmes uz vidi novērtējums [ir] procedūra, kas veicama šajā likumā noteiktajā kārtībā, lai novērtētu paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un izstrādātu priekšlikumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai vai aizliegtu paredzētās darbības uzsākšanu normatīvajos aktos noteikto prasību pārkāpumu gadījumos."*

4. panta Atzinumam būtiskās daļas: *"(1) Ietekmes novērtējums nepieciešams: 1) paredzētajām darbībām, kuras ir saistītas ar šā likuma 1.pielikumā minētajiem objektiem."*

22. panta Atzinumam būtiskās daļas: *"(1) Lai saņemtu atļauju uzsākt paredzēto darbību, ierosinātājs iesniedz attiecīgajai valsts institūcijai, pašvaldībai vai citai likumā noteiktajai institūcijai iesniegumu, ziņojumu un kompetentās institūcijas atzinumu par ziņojumu kopā ar citos normatīvajos aktos noteiktajiem dokumentiem."*

"(2) Attiecīgā valsts institūcija, pašvaldība vai cita likumā noteiktā institūcija, vispusīgi izvērtējusi ziņojumu, pašvaldības un sabiedrības viedokli un ievērojot kompetentās institūcijas atzinumu par ziņojumu, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā pieņem lēmumu par paredzētās darbības akceptēšanu vai neakceptēšanu."

1. pielikuma 26.¹ punkts paredz, ka ietekmes novērtējums ir nepieciešams vēja elektrostaciju būvniecībai, ja *"to kopējā jauda ir 50 megavatu un vairāk, izņemot tādu vēja elektrostaciju būvniecību, kurai piemērojams sākotnējais izvērtējums saskaņā ar Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likumu."*

Visbeidzot, kā hierarhiski augstākā norma citējams **Satversmes 115. pants**: "*Valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.*"

Atzinumā tiks izdarītas atsauces arī uz Eiropas Savienības regulējumu, kas saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību pārākuma principu uzskatāms par prevalējošu pār visu nacionālo regulējumu.

No šī regulējuma izriet šāda Projekta virzības kārtība: no sākuma saskaņā ar Enerģētiskās drošības likuma 4. un 5. pantu jākonstatē, vai šis likums ir piemērojams un kāds novērtējums būtu veicams. Šajā situācijā, ņemot vērā, ka izpildās Enerģētiskās drošības likuma 4. panta noteikumi, taču VES plānota Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā, Enerģētiskās drošības likums ir piemērojams, taču nav iespējams iztikt ar sākotnējo izvērtējumu.²⁰ Šajā brīdī top skaidrs, ka piemērojams būs arī Likums. Attiecīgi tālāk jāraugās uz tā un likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" normām. Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 4. panta pirmajā daļā un secīgi 1. pielikuma 26.¹ punktā noteic, ka tādiem objektiem kā Projekts ir piemērojams ietekmes uz vidi novērtējums. Saskaņā ar Likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 22. panta otro daļu Ministru kabinets var apstiprināt Projektu tikai tad, kad ir **vispusīgi izvērtējis ziņojumu, pašvaldības un sabiedrības viedokli, turklāt ievērojot kompetentās institūcijas atzinumu par ziņojumu.** Tikai pēc tam, kad ir iziets viss šis process, projekta īstenotājs var pieprasīt būvatļaujas izsniegšanu, kas pati par sevi arī paredz zināmu projekta novērtējumu, tostarp no vides viedokļa. **Respektīvi, pati procedūra jau ir veidota tādējādi, lai aptvertu visu ieinteresēto pušu interešu novērtējumu.**

²⁰ Skat. arī Enerģētiskās drošības likuma 7. panta otro daļu, kas paredz: "*Vēja elektrostaciju būvniecības ierosinātājam ir tiesības veikt ietekmes uz vidi novērtējumu vispārējā kārtībā saskaņā ar likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", darbību piesakot Vides pārraudzības valsts birojā, **vai** veikt sākotnējo izvērtējumu, darbību piesakot Valsts vides dienestā, **ja** tā atbilst šā likuma 4. un 5. pantā noteiktajam.*"

Noreducējot šo regulējuma tvērumu uz Atzinuma jautājuma kontekstu, vaicājams, vai saskaņā ar šīm normām un procedūru Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslā noteiktie aprobežojumi aptver arī Projektā paredzētā VES izbūvi. **Atbilde ir negatīva.** To pamato, pirmkārt, citēto normu gramatisks lasījums, otrkārt, Likuma 36. panta sistēmiskā un teleoloģiskā iztulkošana, kā arī, treškārt, iestāžu prakse.

b. Gramatiskā iztulkošana

Tiesību normu gramatiskās iztulkošanas metodes piemērotājs analizē tiesību normas sintaktisko uzbūvi, izmantotos jēdzienus un kopsakarības starp atsevišķiem teikuma locekļiem.²¹ Sistēmiskā Likuma 36. panta lasījumā jau tiks aplūkots tā tekstuālais saturs tiktāl, ciktāl nepieciešams, lai atbildētu uz uzdoto jautājumu. **Tomēr ir vērts pievērst uzmanību šādām citām normām, kuru saturs un iekļaušana normatīvos pati par sevi apliecina, ka tādi objekti kā Projekts ir pieļaujami.**

Teiksim, likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1. pielikuma 26.¹ punkts skaidri noteic, ka tādi objekti kā Projekts pēc būtības ir atļauti. Citādi nevarētu izskaidrot to, kādēļ noteikts, ka ietekmes novērtējums **ir nepieciešams jebkuras VES būvniecībai**, izņemot tādu vēja elektrostaciju būvniecību, kurai piemērojams sākotnējais izvērtējums saskaņā ar Enerģētiskās drošības likumu. Arī Enerģētiskās drošības likuma 5. panta pirmās daļas 3. punkts paredz: *"Sākotnējais izvērtējums piemērojams vēja elektrostacijām, ja tās tiek plānotas ārpus: Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas,"* pēc būtības varētu tikt pārfrāzēts kā: **"ja vēja elektrostacijas tiek plānotas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā, tad tām nav piemērojams sākotnējais izvērtējums."**

Respektīvi, šo normu teksts tieši uzsver, ka šādi projekti ir atļauti, bet tiem vienkārši piemērojama pilnā IVN procedūra, nevis tikai sākotnējais izvērtējums. Tajās tieši ir runa

²¹ Pumpiņš A. Tiesību normu iztulkošanas kvintesence. Jurista Vārds, 01.07.2014., Nr. 25 (827), 24.-31.lpp.

par Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslu, tātad likumdevējs par šo aspektu padomāja pie Enerģētiskās drošības likuma izstrādes. Tas neizslēdz Likuma piemērošanu, taču ir tam paralēls un vērā ņemams. Likums nevarētu nonākt klajā pretrunā ar pārējo regulējumu. Šāda premisa rada nepieciešamību veikt Likuma 36. panta sistēmisku iztulkošanu.

c. Sistēmiskā iztulkošana

No sistēmiskā viedokļa secināms, ka **1)** tas konteksts, kurā lasāms Likuma 36. pants, norāda, ka aizliegums ir vērsts uz privātpersonu maza apmēra apbūvi, nevis uz tāda apmēra un nozīmes objektiem kā Projekts, turklāt **2)** uz to norāda arī Eiropas Savienības tiesību tendences un tiesiskā realitāte, un **3)** Ministru kabinetam kā augstākajai izpildvaras institūcijai likums ir piešķīris plašas rīcības iespējas šajā ziņā.

Sāksim analīzi ar jēgu, kas izriet no paša Likuma teksta, jo nekas tajā neliecina, ka mērķis ir aizliegt jebkādu būvniecību Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslā. Aizsargjosla ir noteikta platība, kuras uzdevums ir aizsargāt dažāda veida objektus no nevēlamas ārējās iedarbības, nodrošināt to ekspluatāciju un drošību vai pasargāt vidi un cilvēku no kāda objekta kaitīgās ietekmes. Šis ir vispārīgs aizsargjoslas raksturojums, kas nozīmē, ka šajās zonās videi un drošībai **pievēršama pastiprināta uzmanība**.

Taču tas nenozīmē, ka šīs zonas ir pilnībā slēgtas jebkādai attīstībai. Vēl jo vairāk, šīs normas pamatā ir mērķētas uz privātpersonu darbībām aizsargjoslā, un nevis uz valsts kā publiskas personas iecerēm šajās zonās vai sabiedriski nozīmīgu projektu attīstību. Tas ir secināms no specifiskajiem izņēmumiem, kas minēti Likuma 36. pantā – tie skaidri runā par riskiem, kas saistīti ar privātmāju būvniecību.

Judikatūrā atzīts, ka **norma izstrādāta sarežģītu kompromisu rezultātā, ar vairākiem grozījumiem cenšoties panākt pēc iespējas taisnīgāku un pareizāku līdzsvaru starp, no vienas puses, atsevišķu personu tiesībām rīkoties ar tām piederošo īpašumu un, no otras puses, sabiedrības un jebkuras personas tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē,**

saglabājot un aizsargājot Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslu. Minētais līdzsvars ir panākts, atļaujot krasta kāpu aizsargjoslā celt jaunas ēkas un būves tikai izņēmuma kārtā – gadījumos, kad tiek renovētas, restaurētas vai rekonstruētas esošās ēkas vai būves vai arī kad pie esošajām ēkām tiek būvētas palīgēkas. Šie izņēmumi neaptver gadījumus, kad ēkas vairs nav, tostarp arī gadījumus, kad saglabājušies vien ēkas pamati.²² Respektīvi, privātpersonas nedrīkst būvēt savas dzīvojamās mājas vai citus projektus savam ekonomiskajam vai citādam ieguvumam.

Pavisam cits stāsts ir tādu sevišķi svarīgās sabiedrības interesēs esošu projektu īstenošana, kas ir izgājuši attiecīgo saskaņošanas kārtību un guvuši atbalstu no visām iesaistītajām institūcijām. Šādu objektu īpašo statusu noteic arī Eiropas Savienības tiesību regulējums. Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 18. oktobra Direktīva 2023/2413, ar ko attiecībā uz atjaunīgo energoresursu²³ enerģijas izmantošanas veicināšanu groza Direktīvu (ES) 2018/2001, Regulu (ES) 2018/1999 un Direktīvu 98/70/EK un atceļ Padomes Direktīvu (ES) 2015/652 (turpmāk – **Direktīva**), preambulas 44. apsvērumā noteic, ka: "*Attiecīgo Savienības vides tiesību aktu vajadzībām katrā atsevišķā gadījumā, lai pārliecinātos, vai atjaunojamās enerģijas stacija, tās pieslēgums tīklam, pats saistītais tīkls vai uzglabāšanas aktīvi konkrētajā gadījumā ir sevišķi svarīgās sabiedrības interesēs, **dalībvalstīm būtu jāpieņem, ka šīs atjaunojamās enerģijas stacijas un ar tām saistītā infrastruktūra ir sevišķi svarīgās sabiedrības interesēs un kalpo sabiedrības veselībai un drošībai, izņemot gadījumus, kad ir skaidri pierādījumi par to, ka minētajiem projektiem ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz vidi, ko***

²² Satversmes tiesas 2015. gada 2. marta lēmums "Par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2014-16-01". 10. punkts.

²³ Pēc šīs Direktīvas 1. panta "no atjaunojamiem energoresursiem iegūta enerģija" jeb "atjaunojamā enerģija" ir enerģija no atjaunojamiem nefosilajiem energoresursiem, proti, **vēja**, saules (saules siltumenerģija un saules fotoelementu enerģija) un ģeotermālā enerģija, osmozes enerģija, apkārtējās vides enerģija, plūdmaiņu, viļņu un cita jūras enerģija, hidroenerģija, biomasas, atkritumu poligonu gāzes, notekūdeņu attīrīšanas staciju gāzes un biogāzes enerģija.

nevar mazināt vai kompensēt, vai ja dalībvalstis nolemj ierobežot šīs prezumpcijas piemērošanu pienācīgi pamatotos un konkrētos apstākļos, piemēram, ar valsts aizsardzību saistītu iemeslu dēļ.
Uzskatot, ka šādas atjaunojamās enerģijas stacijas ir sevišķi svarīgās sabiedrības interesēs un kalpo sabiedrības veselībai un drošībai, šādiem projektiem būtu noderīgi veikt vienkāršotu novērtējumu."

Eiropas Savienības tiesības ir saistošas un obligātas visiem Latvijas varas līmeņiem. Direktīva ir pieņemta kā daļa no tā dēvētā Eiropas zaļā kursa, kas ir visaptverošs Savienības līmeņa uzstādījums virzībā uz klimatneitralitāti.²⁴ **Tas nozīmē, ka tādiem objektiem kā Projekts un principā jebkuram objektam, kas tiek īstenots saskaņā ar Enerģētiskās drošības likumu, būs piešķirams sevišķās sabiedrības intereses statuss, kas liek uz to raudzīties citādāk, nekā uz citu kategoriju objektiem.** Šis apsvērums vēlreiz pierāda, ka visa šī brīža regulatīvā sistēma neaizliedz piekastes un VES attīstīšanu, bet gan tieši to atbalsta. Direktīvas iecere ir atvieglot un saīsināt saskaņošanas procedūras dalībvalstīs tostarp tādiem objektiem kā VES. Likuma 36. pants nevarētu nonākt pretrunā šīm vispārējām tendencēm, tam ir jādzīvo līdzī tiesiskajai realitātei un tā iztulkošana, apstākļiem mainoties, ir tieši atkarīga no kopējā ietvara.

To, ka regulējums iecer regulēt tieši privātmāju un citu līdzīgu projektu būvniecību piekrastē, apstiprina arī kāda 2025. gada 29. jūlija ekspertu diskusija Latvijas Radio 1.²⁵ Kā lēsa Ekonomikas ministrijas pārstāvis, arī iekārtas un inženierbūves (nevis būves)²⁶ kā VES tiek būvētas, jo **pats**

²⁴ Skat. pamata informāciju šeit: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lv [skatīts 28.05.2026.].

²⁵ Krustpunktā: EM rosina grozījumus Aizsargjoslu likumā. Cik tie ir izsvērti? Pieejams šeit: <https://replay.lsm.lv/lv/klausies/ieraksts/lr/209863/krustpunkta-em-rosina-grozījumus-aizsargjoslu-likuma-cik-tie-ir-izsverti> [skatīts 20.05.2026.].

²⁶ Saskaņā ar Vispārīgo būvnoteikumu 1. pielikuma 3.2.31. punktu vēja elektrostacijas ar jaudu, lielāku par 20 kW, ir uzskatāmas par trešās grupas inženierbūvi.

pamats šo zonu izmantošanai vienmēr ir bijis veikt to atbilstoši sabiedrības interesēm ar augstāko ekonomisko vērtību.²⁷ Diskusijā izskanēja daudzi un dažādi argumenti, tomēr visi bija saistīti tieši ar privātpersonu problēmām un patvaļīgu būvniecību piekrastes ciemos. Runājot par iecerētajiem grozījumiem Likumā, kā motivācija tika minēti gadījumi, kuros privātpersonas nevar pienācīgi sakārtot un apsaimniekot tiem piederošās privātmājas (piemēram, veikt siltināšanas darbus vai uzbūvēt balkonu u.tml.). No šīs diskusijas ir skaidrs, ka neviena no pusēm Likumā neielasa VES ierīkošanas aizliegumu – **te ir runa par apbūvi daudzajos piekrastes ciemos, kas radītu pārmērīgas privātpersonu aktivitātes riskus, apdraudētu piekļuvi piekrastei pārējai sabiedrībai, kā arī potenciāli radītu nesamērīgu slogu būvvaldēm un citām ar to saistītajām institūcijām.**

Projekts ir izgājis cauri īpašai saskaņošanas procedūrai, un viss regulējumā liecina, ka šādā kārtībā virzītus projektus Ministru kabinets ir tiesīgs īstenot. Uz to, ka šādas situācijas kopumā ir iespējamās, norāda arī, piemēram, Likuma 36. panta septītā daļa, kas pieļauj celt valsts nozīmes infrastruktūras un inženierkomunikāciju objektus, kuri nav paredzēti vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, taču tad apbūve krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē ir pieļaujama tikai ar Ministru kabineta iekreizēju rīkojumu. Jau minēts, ka šī norma Likumā iekļauta ar grozījumiem, kas iecerēja sniegt Ministru kabinetam īpašu kompetenci lemt par atsevišķu objektu attīstīšanu. Respektīvi, Likums vispārīgi pieļauj šādu objektu būvniecību, ja tie iekļauti teritorijas plānojumā vai ar Ministru kabineta rīkojumu.²⁸ **Lai gan šī norma būtu piemērojama tikai īpašos gadījumos, tā vēlreiz pierāda to, ka Likumā nav ietverts absolūts aizliegums teritoriju attīstīšanai, ja ir runa par objektiem, kas ir svarīgi sabiedrībai un valstij.**

²⁷ Krustpunktā: EM rosina grozījumus Aizsargjoslu likumā. Cik tie ir izsvērti? Ap 00:28. Pieejams šeit: <https://replay.lsm.lv/lv/klausies/ieraksts/lr/209863/krustpunkta-em-rosina-grozijumus-aizsargjoslu-likuma-cik-tie-ir-izsverti> [skatīts 20.05.2026.].

²⁸ Šādai situācijai gan piemērojama cita procedūra, kas neattiecas uz minēto gadījumu. Skat. Teritorijas attīstības plānošanas likuma 17. pantu.

Līdzīgi arī Enerģētiskās drošības likuma 8. pantā teikts, ka, ja paredzētajai darbībai ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums atbilstoši likumam "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" un ir saņemts Vides pārraudzības valsts biroja atzinums, Ministru kabinets 30 dienu laikā pieņem lēmumu par paredzētās darbības akceptēšanu vai atteikumu to akceptēt. Lai gan šis lēmums ir procesuāli nošķirams no iepriekš minētā, tas pēc būtības pasaka to pašu – proti, **Ministru kabinets kā valsts augstākais izpildvaras orgāns šādus lēmumus ir tiesīgs pieņemt.** Nav šaubu, ka tā ir pavisam citāda situācija nekā, piemēram, privātpersonas lūgums būvvaldei izsniegt būvatļauju jaunceltnei būvniecībai piekrastē. Vienlaikus, Biroja ieskatā, nav izšķiroši tas, ka lēmumu pieņem tieši Ministru kabinets, bet gan fakts, ka likumdevējs ir paredzējis iespēju šādu lēmumu vispār pieņemt, apliecinot, ka tādu projektu būvniecība kā VES, tostarp piekrastē, ir pieļaujama. To varētu lemt arī cita likumā paredzēta iestāde, kurai piešķirts šāds pilnvarojums.

Vēl par to, ka šīs normas tiecas ierobežot privātpersonas, nevis sevišķi svarīgās sabiedrības interesēs esošus projektus, kas kalpo sabiedrības veselībai un drošībai, kā VES, vēstī arī tas, ka **to tekstā bieži vien parādās izņēmumi, kas saistīti tieši ar publisku labumu sniegšanu sabiedrībai.** Respektīvi, Likuma izveidotā sistēma jau pati līdzsvaro sabiedrības un privātpersonu intereses. Piemēram, Likuma 36. panta otrās daļas 2. punkts paredz, ka var attīstīt ostas, 3. un 4. punkts – ka var attīstīt pašvaldību projektus u.tml. Savukārt Likuma 37. panta pirmās daļas 4. punkta g) apakšpunkts paredz, ka applūstošajās teritorijās aizliegts veikt teritorijas uzbēršanu, būvēt ēkas un būves, arī aizsargdambjus, izņemot citstarp valsts meteoroloģisko un hidroloģisko novērojumu staciju un posteņu un citu stacionāru valsts nozīmes monitoringa punktu un posteņu būvniecību. Uzskatāms, ka arī VES būvniecība ietilpst tādā labumu kategorijā, kas paredzēta visai sabiedrībai, nevis konkrētai personai.²⁹

²⁹ Papildus Direktīvai skat. arī: Elektroenerģijas tirgus likums, Latvijas Vēstnesis, 82, 25.05.2005., 31.⁶ pants: *"Atjaunīgās elektroenerģijas ražošanas iekārtas vai vairāku elektroenerģijas ražošanas veidu iekārtu kopums, tostarp saules vai vēja elektrostacijas iekšējās līnijas un elektroenerģijas uzkrātuves, kalpo sevišķi svarīgu sabiedrības interešu, tostarp drošības un sabiedrības veselības, aizsardzībai."*

Savukārt, par aizliegumu izbūvēt sabiedrībai sevišķi svarīgu projektu, kas ir saņēmis tiešu apstiprinājumu no Ministru kabineta, Likums nerunā. **Šis apstāklis norāda, ka Likums nav paredzēts šādu jautājumu regulēšanai, jo minēto projektu būvniecība ir specifiska situācija, nevis vienkārša ēkas būvniecība.** Arī likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 2. pielikuma 11. punkts vēstī, ka vispārīgi ēku un būvju būvniecība, pārbūve, atjaunošana un restaurācija Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā ir atļauta – tam vienkārši nepieciešams sākotnējais novērtējums.

Arī Enerģētiskās drošības likuma panti iederas šajā sistēmā, tāpēc nav pamata diskutēt par to, kurš no šiem aktiem ir piemērojams – tie abi mijiedarbojas un sadarbojas viens ar otru. Kamēr Likums noteic, ka piekrastes zonas ir īpaši sargājamas un privātpersonas nevar tajās darboties tik pat brīvi, kā citviet Latvijā, Enerģētiskās drošības likums – saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību vadlīnijām – paredz, ka šajās zonās VES iekārtošana ir atļauta, ja tiek pienācīgi salāgotas sabiedrības un projekta intereses. Par to liecina tas, ka VES ir atļauts būvēt konkrētās teritorijās – uz lauksaimniecības un mežu zemēm – un, ka tām jāatrodas konkrētā attālumā no cilvēku mājām. Tāpat par to, ka piekraste nav aizliegtā zona VES projektiem liecina Likuma 5. pants, kas uzliek pienākumu veikt sākotnējo izvērtējumu tad, ja VES tiek plānotas ārpus Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas. Atzīmējams, ka sākotnējā redakcija aizliedza Enerģētiskās likuma piemērošanu šīm zonām, taču, kā redzams no likumdošanas izstrādes materiāliem un likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1. pielikuma 26.¹ punkts, likumdevējs atteicās no šāda aizlieguma un tā vietā pakļāva VES ierīkošanu piekrastes zonā IVN, to vispārīgi atļaujot.³⁰

Tātad visu šo normatīvo aktu sistēmiska aplūkošana kopsakarā norāda uz to, ka likumdevējs sabalansēja personu intereses jau tiesību normu izstrādes procesā, uzliekot pienākumu pie VES

³⁰ Skat.:

<https://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/D3508703841197B7C22588CA001F9FA7?OpenDocument>

[skatīts 20.05.2026.].

būvniecības iegūt IVN un iestādes (jeb šeit – Ministru kabineta) akceptu. **Šajā procedūrā ir ietverts izvērtējums, kas pielīdzināms interešu salāgošanai konstitucionālā izpratnē. Proti, normatīvais ceļš, kas jāiet jebkuram VES projektam, pats par sevi jau panāk to, ka tiek vispusīgi novērtēts iespējamais kaitējums, kas tiks nodarīts piekrastes zonai, tādējādi panākot, ka tiek ievērotas arī sabiedrības intereses attiecībā uz šo zonu.**

Arī vides konsultāciju uzņēmuma *Estonian, Latvian & Lithuanian Environment* vadošais konsultants Oskars Beikulis publiski ir paudis: *"Attīstītāji izvēlas teritorijas pēc tehniskās kapacitātes, vadoties galvenokārt pēc vēja izmantošanas iespējām un, ņemot vērā normatīvo aktu ierobežojumus. Ietekmes uz vidi novērtējumā vides eksperti pēc dažādiem kritērijiem vērtē, kā plānotā darbība mainītu dzīvnieku un cilvēku dzīves kvalitāti, vai šādas izmaiņas ir pieļaujamas un kā tās iespējams mazināt."*³¹ Ja akcepts no visām institūcijām ir iegūts, nav pamata uzskatīt, ka notiktu patvaļīga iekārtu/inženierbūvju izvietošana vai darbības pretēji Likumam. Likums neuzliek absolūto aizliegumu, tas vienkārši reglamentē atsevišķus ierobežojumus, kas šajā situācijā nav piemērojami.

To pierāda arī prakse. Pašvaldības un tiesas ir atļāvušas VES attīstīšanu aizsargjoslās. Piemēram, lietā Nr. A420358914 aplūkota situācija, kurā ar Liepājas pilsētas domes 2014. gada 24. jūlija lēmumu Nr. 243 "Par 2014. gada 19. maija būvatļaujas Nr. 52/14 apstrīdēšanu" (turpmāk - **pārsūdzētais lēmums**) kā administratīvā akta galīgo noformējumu nolemts atstāt negrozītu Liepājas pilsētas būvvaldes 2014. gada 19. maija būvatļauju Nr. 52/14. Biedrība "Vides aizsardzības klubs", biedrība "Latvijas Ornitoloģijas biedrība" un biedrība "Sabiedrība par vidi-Dadzis" iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu. Lietā izskatīti vairāki argumenti, taču Birojs atreferēs tikai to, kas ir attiecināms uz Atzinumā izskatāmo jautājumu. Pieteikumā argumentēts, ka iecerētā VES parka būvniecība Liepājas pilsētas teritorijā nav pieļaujama, jo ir pretrunā ar Aizsargjoslu likumu – dažas VES paredzēts izvietot jūras

³¹ skat.: <https://www.sz.lv/kategorijas/projekti-doma-dari/raksti/71693-no-piecam-teritorijam-veja-elektrostacijas-varetu-buvet-trijas> [skatīts 29.05.2026.].

krasta tiešā tuvumā, potenciālās krasta erozijas zonā, kā arī VES aizsargjoslas skar ceļa braucamo daļu un *Natura 2000* dabas liegumu "Tosmare".³² Administratīvā rajona tiesa cita starpā konstatēja, ka trīs VES atradīsies krasta kāpu aizsargjoslā, un būvniecības ietvaros paredzēts veikt atmežošanu krasta kāpu aizsargjoslā, līdz ar to bija piemērojams Likuma 36. panta ceturtās daļas 2. punkts. **Uzsverams, ka šī norma paredz vēl stingrākus ierobežojumus kā 36. panta pirmā daļa, kas pētīta Atzinumā.** Tiesa, izvērtējot Ministru kabineta 2009. gada 25. februāra rīkojumu Nr. 136, ar kuru atļauta VES būvniecība, konstatēja, ka Ministru kabinets nav lēmis jautājumu par VES parka platības atmežošanu, kas ir obligāts priekšnoteikums būvniecībai krasta kāpu aizsargjoslā. Līdz ar to rajona tiesa izskatāmajā gadījumā atzina, ka būvatļauja ir atceļama pilnībā.³³ **Proti, šajā lietā tika pieņemts Ministru kabineta rīkojums saskaņā ar Likuma 36. panta septīto daļu, kas apliecina, ka šāds rīkojums attiecībā uz VES ir pieļaujams.**³⁴ Vienlaikus situācija ir citāda, jo runa ir par atmežošanas plāniem VES izbūves sakarā, kas nav aktuāli izskatāmajos apstākļos, līdz ar to Ministru kabineta iesaiste no tāda viedokļa nav obligāta. Beigu beigās, izvērtējot pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu kopumā, tiesa nonāca pie secinājuma, ka tas ir atstājams spēkā un VES būvniecība ir atļaujama.

Ministru kabinets šo iespēju apstiprināt būvniecību, kas ir ar īpašu nozīmi, ir izmantojis arī cita veida objektiem. Piemēram, ar Ministru kabineta 2012. gada 28. marta rīkojumu Nr. 148 tika atļauts nekustamajā īpašumā Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā transformēt meža zemi, lai

³² Administratīvās apgabaltiesas 2018. gada 22. jūnija spriedums lietā Nr. A420358914. 2.10. punkts.

³³ Administratīvās apgabaltiesas 2018. gada 22. jūnija spriedums lietā Nr. A420358914. 3.6. un 3.7. punkts.

³⁴ Ministru kabineta 2009. gada 25. februāra rīkojums Nr. 136 "Par Baltijas jūras krasta aizsardzības būvju un vēja elektrostaciju būvniecību Liepājā". Publicēts oficiālajā laikrakstā "Latvijas Vēstnesis", 3.03.2009., Nr. 34
<https://www.vestnesis.lv/ta/id/188511-par-baltijas-juras-krasta-aizsardzibas-buvju-un-veja-elektrostaciju-buvniecibu-liepaja>

rekonstruētu autostāvvietu un izbūvētu tehniskās novērošanas punktu.³⁵ Savukārt ar Ministru kabineta 2008. gada 23. decembra rīkojumu Nr. 827 atļauts veikt Liepājas pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu attīrīto notekūdeņu izvada rekonstrukciju Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā un būnas izveidi Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā un Baltijas jūrā.³⁶ Šo savu kompetenci Ministru kabinets ir izmantojis arī, lai atļautu sanatorijas būvniecību.³⁷ Šie piemēri parāda, ka vispārīgi Ministru kabinets var atļaut visdažādāko objektu attīstību Likuma 36. panta sargātajās aizsargjoslās – tas neaprobežojas tikai ar VES vai kādiem specifisku kategoriju objektiem. Turklāt Ministru kabineta atļauja nav vajadzīga ikreiz – tie ir specifiski gadījumi, kad jāveic izšķiršanās saistībā ar valsts nozīmes infrastruktūras un inženierkomunikāciju objektiem, kuri nav paredzēti vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā. Citiem vārdiem sakot, šādi piemēri un no tiem izrietošie secinājumi ilustrē to, ka normatīvais regulējums atļauj attīstīt piejūras zonā tādus sevišķas nozīmes objektus kā Projekts.

Kā pēdējo normatīvā regulējuma sistēmas elementu jāizceļ Satversmes 115. pantu, no kura izriet pienākums nodrošināt personām labvēlīgu vidi – Satversme ir vispārsaistošs tiesību avots, kas atspoguļo arī vispārējos tiesību principus.³⁸ Proti, tas, ka vispār pastāv aizsargjoslu ierobežojumi, liedzot personām vai pat valstij veikt kādas darbības konkrētās teritorijās, konstitucionāli balstās

³⁵ Ministru kabineta 2012. gada 28. marta rīkojums Nr. 148 "Par meža zemes transformāciju nekustamajā īpašumā "Kuplā priede", Ragaciemā, Lapmežciema pagastā, Engures novadā". Latvijas Vēstnesis, 51, 29.03.2012.

<https://likumi.lv/ta/id/245973>

³⁶ Ministru kabineta 2008. gada 23. decembra rīkojums Nr. 827 "Par Liepājas pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu attīrīto notekūdeņu izvada rekonstrukciju Baltijas jūrā un krasta aizsargbūves – būnas – izveidi Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā Liepājā un Baltijas jūrā". Latvijas Vēstnesis, 201, 29.12.2008. <https://likumi.lv/ta/id/185816>

³⁷ Ministru kabineta 2005. gada 29. decembra rīkojums Nr. 858 "Par sanatorijas būvniecību Jūrmalas parkā, Liepājā". Latvijas Vēstnesis, 210, 30.12.2005. <https://likumi.lv/ta/id/124876>

³⁸ Krūkle G. Tiesību normas satura noskaidrošana. Juridisko metožu mācība. Astoņi soļi tiesību normu piemērošanā. Zinātniskā monogrāfija prof. Dr. iur. Daigas Rezevsas zinātniskajā redakcijā. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 2025. 104. lpp.

šajā normā par tiesībām uz labvēlīgu vidi, kas, patiesību sakot, ir retums Eiropas valstu tiesību saimē – vien dažas valstis ir nostiprinājušas šīs tiesības savās konstitūcijās. **Šis pants satur Latvijas valsts pozitīvo pienākumu nodrošināt, lai vidi ietekmējošs regulējums ir vērsts uz ilgtspējību un, lai tā pieņemšanas procesā tiktu apzinātas un vērtētas iespējamās negatīvās sekas.**³⁹ Šī norma pieprasa īstenot iepriekš jau minēto proporcionalitātes testu – sabalansēt sabiedrības intereses ar tām interesēm, kas izriet no iecerētā projekta. Vai no Satversmes 115. panta valstij izriet absolūts pienākums nepieļaut saskaņotu VES būvniecību tādās zonās kā piekraste? Domājams, ka ne. Par to liecina Satversmes tiesas prakse.

Interpretējot Likuma 6. un 36. pantu, Satversmes tiesa ir paudusi, ka pašvaldību rīcības brīvību ierobežo aizsargjoslas noteikšanas mērķis, kas ir dabas vērtību saglabāšana. Tāpēc jebkurai jaunai apbūvei jābūt obligāti pamatotai ar svarīgām sabiedrības interesēm, nevis tikai ekonomisko ieguvumu.⁴⁰ **Proti, jauna apbūve nav aizliegta, bet tai ir jākalpo sabiedrībai.** Lemt par to, kādā būvniecība ir atļauta šajās teritorijās, ir visaugstāko Latvijas izpildvaras orgānu ziņā. Šeit vēlreiz jāuzsver atšķirība starp tādu projektu īstenošanu, kam sniedz tīri personisku labumu konkrētajai personai, un tādu projektu īstenošanu, kas sniedz plašāku pienesumu visas sabiedrības labklājībai. ***"Aizsargjoslu likuma 36. panta trešās daļas 1. punkta plašākais mērķis ir aizsargāt un saglabāt piekrastes aizsargjoslā esošās dabas un ar to saistītās vērtības un vienlaikus nodrošināt, ka visa sabiedrība tās ilgtermiņā var baudīt. Tādēļ vienlaikus normas mērķis ir arī nodrošināt, ka zeme piekrastes aizsargjoslā tiek saglabāta valsts vai pašvaldības īpašumā. Tādējādi, nosakot ierobežojumu šajā teritorijā atsavināt valsts vai pašvaldības zemi, tiek nodrošināts, ka šī teritorija tiek saglabāta valsts un pašvaldības īpašumā***

³⁹ Satversmes tiesas 2024. gada 8. aprīļa spriedums lietā Nr. 2023-01-03, 17.2. punkts.

⁴⁰ Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta spriedums lietā Nr. 2003-16-05, 5.4. un 7. punkts.

un līdz ar to – pilnīgā pārziņā. Likumdevējs ir atzinis, ka tādā veidā visefektīvāk ir nodrošināma aizsargājamo vērtību saglabāšana un pieejamība sabiedrībai ilgtermiņā.⁴¹

Līdz ar to VES būvniecība piekrastē ir iespējama. Šobrīd saskaņā ar Enerģētiskās drošības likuma 8. pantu galīgais lēmums ir Ministru kabineta rokās, taču likumdevējs varētu izšķirties arī par citu iestādi. Vēlreiz uzsverams, ka šajā situācijā ar Ministru kabineta atļauju var saprast rīkojumu uz diviem dažādiem pamatiem – tas var būt saskaņā ar Likuma 36. panta septīto daļu (līdzīgi, kā iztirzāts augstāk minētajos piemēros), un tas var būt saskaņā ar Enerģētiskās drošības likuma 8. pantu. Šie ir divi dažādi Ministru kabineta rīkojumi, taču tie viens otru neizslēdz un, domājams, pēc nepieciešamības ir pat apvienojami. Likuma 36. panta septītās daļas rīkojums ir Ministru kabineta prerogatīva, kuru tas var izlietot, ja saredz nepieciešamību virzīt kādu specifisku projektu tieši šajā aizsargjoslā. Savukārt Enerģētiskās drošības likuma 8. pants uzliek Ministru kabinetam obligātu pienākumu lemt par personas ieceres virzību 30 dienu laikā. Nav izslēgts, ka Ministru kabinets pieņem rīkojumu, kas balstās uz abiem šiem pamatiem. Piemēram, Ministru kabineta 2012. gada 14. februāra rīkojums Nr. 78 balstījās gan uz Likuma 36. panta septīto daļu, gan Nacionālās drošības likuma 22.² panta pirmo daļu, kas paredz, ka jūras novērošanas sistēmas tehniskās novērošanas punkti uzskatāmi par kritisko infrastruktūru, kura ir **būtiska svarīgu sabiedrības funkciju īstenošanai**, kā arī cilvēku veselības aizsardzības, drošības, ekonomiskās vai sociālās labklājības nodrošināšanai, un tās iznīcināšana vai darbības traucējumi būtiski ietekmētu valsts funkciju īstenošanu.⁴² Līdzīgi arī Likuma 36. panta ceturtās daļas 2. punkts aizliedz mežā veikt būvniecību, parku, meža parku un lauksaimniecībā izmantojamās zemes ierīkošanu, kuras rezultātā platība tiek atmežota, un laucēs veikt būvniecību, parku, meža parku un lauksaimniecībā izmantojamās zemes ierīkošanu bez Ministru kabineta ikreizēja rīkojuma.

⁴¹ Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu nama 2024. gada 10. jūlija spriedums lietā Nr. A42-00787-24, 8.1. punkts.

⁴² Ministru kabineta 2012. gada 14. februāra rīkojums Nr. 78 "Par meža zemes transformāciju nekustamajā īpašumā Bākas ielā 62, Mērsragā, Mērsraga novadā". Latvijas Vēstnesis, 28, 17.02.2012. <https://likumi.lv/ta/id/244132>

Domājams, ka arī šajā gadījumā pēc būtības Ministru kabinetam nebūtu liegts izdot rīkojumu, kas vienlaikus atrisina gan atmežošanas jautājumu, gan, piemēram, sniedz akceptu projekta virzībai.

Tomēr Birojs vēlas izcelt, ka esošajos apstākļos nesaredz vajadzību Projektu saskaņot ar Ministru kabinetu arī Likuma 36. panta septītās daļas kārtībā. Ja Ministru kabineta ieskatā šis Projekts saskaņā ar Likuma 36. panta septīto daļu ir tāds valsts nozīmes infrastruktūras un inženierkomunikāciju objekts, kas nav paredzēts vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, tas ir tiesīgs izdot rīkojumu arī uz šīs normas pamata. **Vienlaikus vēlreiz uzsverams, ka principā Likuma 36. panta pirmā daļa neaptver VES būvniecību, līdz ar to šāds solis pēc būtības ir lieks.** Citiem vārdiem sakot, lai gan Ministru kabinets teorētiski varētu iet šo papildus soli un, tostarp, balstoties uz Eiropas Savienības tiesībām, piešķirt tādām objektam kā Projekts un citiem līdzīgiem VES Enerģētiskās drošības likuma izpratnē sevišķu statusu, tas nav nepieciešams, jo Likums *expressis verbis* neliedz VES būvniecību piekrastē un pamatā runā par privātpersonu māju izbūvi ciemos. Šāda interpretācija turklāt uzliktu nesamērīgu slogu katram nākotnes VES attīstītājam, liekot ikreiz griezties pie Ministru kabineta. Biroja ieskatā, tāda noteikti nebija likumdevēja griba, pieņemot Likuma 36. panta septīto daļu, jo, kā jau minēts, tā pieņemta ar mērķi dot plašāku rocību Ministru kabinetam, nevis ar mērķi aprobežot attīstītājus.

Vēl šajā ziņā jāņem vērā Satversmes 105. pantu, kas sargā tiesības uz īpašumu. Viena no galvenajām tēzēm šī panta sakarā vienmēr ir bijusi ideja, ka jebkādam īpašuma tiesības ierobežojošām vai tās aizliedzošām normām jābūt ļoti skaidri formulētām, saprotamām un paredzamām.⁴³ Proti, lai likumdevējs varētu ar tādu lieguma pakāpi ierobežot piekrastes apbūvi, tam būtu tieši tādā veidā jābūt ierakstītam Likumā vai citā tiesību aktā. Tomēr, kā redzams no visa minētā, sistēmiskā iztulkošana patiesībā vēstī pavisam pretējo. **Likuma 6. un 36. pants attiecībā uz vēja parkiem nav pietiekami skaidri formulēts,** lai varētu pateikt, ka ar tiem

⁴³ Kusiņš G. Likumdevēja gribas izteikšanas un noskaidrošanas problēmas. Augstākās Tiesas Biļetens Nr. 9, 2014, 24. lpp.

likumdevējs iecerēja aizliegt tādu VES būvniecību, kas nestu labumu visai Latvijas sabiedrībai un kas ir pienācīgā kārtā izvērtēts visās institūcijās.

Apkopojot, no sistēmiskā skatupunkta Likuma 36. panta pirmā daļa neiekļautos kopējā regulējuma mehānismā, ja tā pēkšņi paredzētu tādu objektu kā iecerētais Projekts absolūtu nepieļaujamību. Neviena cita norma par šādu likumdevēja mērķi neliecina, gluži pretēji – tajās noteikts, ka VES izbūve ir atļauta ar pienācīgo IVN procedūru, turklāt saskan ar kopējām Eiropas Savienības vadlīnijām.

d. Teleoloģiskā iztulkošana

Pielietojot teleoloģisko iztulkošanu, meklējams Likuma 36. panta pirmās daļas mērķis. Tas izriet no paša Likuma mērķiem un vairumā gadījumu arī no likumdošanas izstrādes materiāliem. Likums par saviem *ratio legis* noteic: **noteikt aizsargjoslu veidus un to funkcijas, noteikt aizsargjoslu izveidošanas, grozīšanas un likvidēšanas pamatprincipus, kā arī aizsargjoslu uzturēšanas un stāvokļa kontroles kārtību un saimnieciskās darbības aprobežojumus aizsargjoslās.**

Kā lasāms augstāk, Satversmes tiesa par šīs normas mērķi ir atzinusi piekrastes aizsargjoslā esošās dabas un ar to saistītās vērtības saglabāšanu, vienlaikus nodrošinot, ka visa sabiedrība tās ilgtermiņā var baudīt. Arī profesore Ilma Čepāne kādā Saeimas sēdē savulaik norādīja, ka Likuma 36. panta mērķis ir samazināt piesārņojuma ietekmi uz jūru, saglabāt meža aizsargjoslas, novērst erozijas procesu attīstību, nevis būvniecību. Viņa uzsvēra, ka jārunā par četriem komponentiem: vides aizsardzību, ekonomisko attīstību, kultūras lietām un sociālām problēmām, taču primārā ir vides aizsardzība.⁴⁴ **Proti, normas mērķis ir nevis aizliegt piekrastes attīstību un būvniecību vispār, bet gan nodrošināt, ka tas netiek darīts patvaļīgi, pārmērīgi vai degradējot vidi.**

⁴⁴ Latvijas Republikas 9. Saeimas 2009. gada 14. maija sēdes stenogramma.

Jau iepriekš iztīrīts tas, ka no Likuma kopumā izriet likumdevēja griba nepieļaut nekontrolētu privāto ēku būvniecību relatīvi mazos zemes gabalos jūras piekrastes aizsargjoslā. Paraudzīsimies, kāds varētu būt tieši šāda ierobežojuma mērķis un kāpēc ar šo pašu mērķi nevarētu attaisnot VES būvniecību. Ierobežojuma mērķis ir novērst pārlieku slogu piekrastes zonās, kas rezultētos ar vides sabojāšanu un piekļuves liegšanu tiem cilvēkiem, kas nedzīvo piekrastē. Tāpat jāpatur prātā ainaviskie apsvērumi – kā izskatītos Latvijas piekraste, ja katrs iedzīvotājs varētu kāpu zonā pēc savas patikas uzbūvēt sev mājvietu?⁴⁵ Respektīvi, jāvaicā, kāda būvniecība varētu apdraudēt tieši šīs vērtības, nekalpojot kādam sabiedriskam mērķim. Šeit atkārtoti redzams, ka ierobežojums ir mērķēts uz privātpersonu būvētām ēkām, kuru kopums (īpaši, ja tas tiktu pieļauts visā piekrastē) pilnībā izmainītu ainavu un ievērojami palielinātu antropogēno slodzi.

Savukārt tāds projekts kā VES ne tikai 1) neliedz piekļuvi sabiedrībai pie jūras un 2) nemaina ainavu visā Latvijā, bet pie tam vienlaikus arī 3) sniedz labumu visai Latvijas un pat plašākai sabiedrībai. **Pirmkārt**, VES nav uzskatāms par privātu objektu, ciktāl tās ietekmē netiek ierobežota piekļuve jūras krastam. Šādi piemēri atrodami jau citviet Latvijā, un tas nošķir VES no privātmāju būvniecības, kas likumsakarīgi liedz piekļuvi piekrastei, jo privātpersonas savu īpašumu bieži apjož ar sētu vai citādi ierobežo personu iespējas šķērsot tā teritoriju.

Otrkārt, nevarētu teikt, ka atļauja būvēt atsevišķus VES apbūves apmēra ziņā varētu jebkādā mērā tikt pielīdzināta atļaujai pastāvīgi un bez ierobežojumiem apbūvēt ciemu teritorijas. Proti, VES nekad nebūs iespējams izvietot tik blīvi kā privātpersonu dzīvojamās vai vasaras mājas. Tas izriet no apsvērumiem, ka VES ir racionāli būvēt tikai konkrētās vietās, tās nevar atrasties pārāk tuvu viena otrai u.tml. praktiskiem apsvērumiem, kas tos ainaviskā ziņā nošķir no privātmājām. Lai gan nevar noliegt, ka arī VES maina ainavu, kopumā šī ietekme ir neliela un koncentrēta, salīdzinot ar privātpersonu dzīvojamām vai vasaras mājām. Birojs, protams, neuzņemas ainavu eksperta lomu, taču vadās no publiski pieejamām vadlīnijām šai ziņā. Teiksim, Enerģētikas un

⁴⁵ Līdzīgs jautājums aplūkots Senāta 2010. gada 14. oktobra spriedumā lietā Nr. SKA-359/2010.

vides aģentūra pauž, ka jaunas vēja elektrostacijas un vēja parkus ir ieteicams izvietot pēc iespējas tālāk no jau esošajām vēja elektrostacijām, ar ieteicamo attālumu ne mazāk kā 4,5 km vai virs attāluma, kas ir 28 reizes lielāks nekā vēja elektrostacijas maksimālais augstums.⁴⁶

Kādā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un SIA Estonian, Latvian & Lithuanian Environment izstrādātā pētījumā atzīmēts, ka atklātās ainavās vēja elektrostacijas uzskatāmas par labi redzamām līdz 2 km attālumā no skatu punkta, 2-5 km attālums tiek uzskatīts par vidēji labu redzamību, taču 5-15 km attālumā izvietota elektrostacija saskatāma skaidras redzamības apstākļos un tiek uztverta kā plašākas ainavas elements. Lielākā attālumā izvietotas elektrostacijas tiek uztvertas tikai kā maznozīmīgs elements ainavā un ir saskatāmas tikai ļoti labas redzamības apstākļos.⁴⁷ Kā izriet no faktiskajiem apstākļiem, Projekta teritorijai tuvākās apdzīvotās vietas ir Saka (1,7 km), Pāvilosta (2,5 km) Ziemeļe (4,9 km). IVN ziņojumā noteikti attālumi no 79 tuvākajām dzīvojamajām ēkām līdz un attālumā mazākā par 900 metriem līdz tuvākajai VES atrodas dzīvojamās mājas "Graudiņi" (889 metri), "Novadi" (884,6 metri) un "Sunkuri" (886,3 metri). Respektīvi, IVN procedūrā par šo aspektu ir padomāts un ir noskaidrots, ka tuvākās apdzīvotās vietas ir pietiekami tālu, lai neradītu būtiskas ainaviskās izmaiņas vietējiem iedzīvotājiem.

Treškārt, lai gan Birojs neiedziļināsies zinātniskā diskusijā, kādēļ ilgtspējīga un atjaunīga enerģija ir vēlama visai plašākai sabiedrībai, atstājot šo novērtējumu attiecīgo ekspertu un iestāžu ziņā, tomēr jāņem vērā, ka VES par labu esam ir atzītas Eiropas Savienības līmenī. Papildus jau iepriekš minētajiem apsvērumiem minams sekojošais. Izstrādājot Eiropas Vēja enerģijas rīcības plānu, Eiropas reģionu komiteja uzsvēra, ka tā uzskata, ka tādai vietēji ražotai tīrai enerģijai kā vēja enerģija varētu būt nozīmīga loma vietējo un reģionālo pašvaldību noturības uzlabošanā, vienlaikus palielinot Eiropas Savienības konkurētspēju, enerģētisko neatkarību un energoapgādes

⁴⁶ Skat.: 16. lpp. <https://www.eva.gov.lv/lv/media/827/download> [skatīts 29.05.2026.].

⁴⁷ Skat.: 16. lpp. <http://old1.vpvpb.gov.lv/data/files/others/Atskaite.pdf> [skatīts 29.05.2026.].

drošību un palīdzot virzīties uz reģionu dekarbonizācijas mērķiem. Vēl būtisks arguments ir tas, ka enerģētikas pārkārtošanā jākoncentrējas arī uz labumu, ko sabiedrība iegūs no jaunajām nozarēm, kuras rodas saistībā ar atjaunīgajiem energoresursiem. Piemēram, potenciālu, kas būs pieejams vietējām piegādes ķēdēm vēja ģeneratoru izstrādes, ražošanas, uzstādīšanas, ekspluatācijas un reciklēšanas laikā, radot darbvietas un ienākumus.⁴⁸

Kā pēdējo argumentu pie teleoloģiskās iztulkošanas jāmin apsvērumu par tiesisko realitāti – proti, labam likumam vienmēr ir jāspēj pielāgoties mainīgajai dzīvei, kurā tas pastāv un kuru tas regulē.⁴⁹ Situācija šobrīd pieprasa ilgtspējīgu risinājumu atbalstīšanu. Domājams, ka ne velti nesen ir izstrādāts un pieņemts Enerģētiskās drošības likums, kas tieši atbalsta VES projektu īstenošanu. Tāpat, pieņemams, visiem ir zināms, ka vispārīga Eiropas valstu tendence ir pēc iespējas tiekties pretim enerģētiskajai neatkarībai un ilgtspējīgiem risinājumiem. Tas nozīmē, ka Likuma mērķis nevarētu nonākt pretrunā ar sabiedrības interesēm laikā, kad šīs intereses varētu arī mainīties, ievērojot plašāko lietu kontekstu.

No gramatiskā un sistēmiskā viedokļa Likums neliecina par aizliegumu būvēt tieši VES, kas nozīmē, ka **no teleoloģiskā viedokļa tā mērķis nekad nav bijis aizliegt tieši šādu attīstību, bet gan kopumā pārliecināties, ka piekrastes zonas tiek attīstītas ar nepieciešamo pietāti vides interesēm.**

e. Apsvērumi par iestāžu kompetenci

Visbeidzot, uzsverams arī tas, ka teritorijas apbūves un attīstības plāni lielā mērā ir pašvaldību prerogatīva. Pašvaldības kontrolē arī visu apbūves procesu un ir tiesīgas jebkurā brīdī to apturēt, ja rastos nesakritības ar IVN. Tieši pašvaldības lemj par šiem jautājumiem, un nebūt nav tā, ka

⁴⁸ Eiropas Reģionu komitejas atzinums – Eiropas Vēja enerģijas rīcības plāns. COR 2024/00710, OV C, C/2024/7064, 4.12.2024. 4. un 56. punkts.

⁴⁹ Juridiskās metodes pamati. 11 soļi tiesību normu piemērošanā: Rakstu krājums. Autoru kolektīvs: Melkšis E., Kalniņš E., Neimanis J. etc. Rīga: Ratio iuris, 2003.

pašvaldības būtu bijušas tajos pasīvas. Teiksim, jau minētajā lietā Nr. A420358914 Liepājas dome atbalstīja projekta virzību. Tāpat nesens piemērs atrodams Satversmes tiesas ierosinātajās lietās par vēja elektrostaciju būvniecības un saules panelu izvietojšanas noteikumiem Preiļu un Bauskas novadu teritorijās, kur abu pašvaldību domes savos pieteikumos norādījušas, ka Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrs esot nesamērīgi iejaucies to kompetencē, jo tieši pašvaldībai ir tiesības tās teritorijā noteikt ierobežojumus vēja ģeneratoru būvniecībai un saules panelu izvietojšanai.⁵⁰ Pašvaldību nozīmi uzsvērusi arī Latvijas Vēja enerģijas asociācija – tās padomes loceklis Renārs Urbanovičs pagājušā gada nogalē skaidroja, ka pašvaldībām ir iespēja ierobežot VES parku attīstību ar teritoriālo plānojumu.⁵¹ **Respektīvi, nevar ignorēt pašvaldības iespējas regulēt situāciju un sekot līdzi notiekošajai būvniecībai un tās atbilstībai programmai.**

Turklāt bez pašvaldības šajā būvniecībā būtu iesaistītas vēl citas iestādes, ieskaitot tās, kas iesaistās IVN procedūrā. Saskaņā ar Būvniecības likuma 1. panta pirmo daļu būvatļauja ir administratīvais akts ar nosacījumiem būvniecības ieceres realizācijai dabā. Pēc Enerģētiskās drošības likuma 13. un 14. panta persona paredzēto darbību ierosina un būvniecības ieceres realizācijai nepieciešamo informāciju un dokumentus iesniedz birojam, kas pilda būvniecības normatīvajos aktos noteiktās būvvaldes funkcijas. Būvatļauju izdod, ja: 1) paredzētā darbība ir saskaņota ar zemes vienības īpašnieku vai tiesisko valdītāju vai gadījumā, kad to nosaka enerģētikas jomu regulējoši normatīvie akti, zemes vienības īpašnieks ir informēts par ietaišu, tīklu, līniju un to piederumu ierīkošanu; 2) atbilstoši būvniecības jomas normatīvo aktu prasībām ir izstrādāta būvniecības ieceres dokumentācija; 3) Ministru kabinets ir noteicis nacionālo interešu objekta statusu paredzētajai darbībai, bet 3. panta 2. un 3. punktā paredzētā būvniecības iecere atbilst vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam, lokālplānojumam, ja tāds ir izstrādāts, un

⁵⁰ Skat.: <https://www.satv.tiesa.gov.lv/press-release/ierosinatas-lietas-par-veja-elektrostaciju-buvniecibas-un-saules-panelu-izvietosanas-noteikumiem-preilu-un-bauskas-novadu-teritorijas/> [skatīts 29.05.2026.].

⁵¹ Skat.: <https://www.db.lv/zinas/pasreiz-latvija-ivn-sakts-vai-ir-procesa-55-veja-elektrostaciju-parkiem-523886> [skatīts 29.05.2026.].

detālplānojumam, ja tas nepieciešams saskaņā ar normatīvajiem aktiem. **Tātad vēl viens solis, kas jāiziet Projekta sakarā, būs būvatļaujas saņemšana un saskaņošana normatīvajos aktos noteiktā kārtībā.**

Citiem vārdiem, secināms, ka papildus IVN procedūrai par Likuma 36. panta un – plašākā mērogā – Likuma 6. panta otrās daļas 3. punktu ievērošanu rūpējas arī pašvaldības un citas iestādes, un arī organizācijas, kas konkrētajā projektā tiek iesaistītas. Tādējādi no visām pusēm tiek nodrošināts, ka tiek sasniegts kopējais vides aizsardzības virsmērķis.

Varbūtēju pārpratumu novēršanai noslēgumā atzīmējams, ka Atzinuma sakarā varētu rasties arī papildus jautājums par pieminēto Likuma 6. panta otrās daļas 3. punktu, kas paredz, ka viena no Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslām ir ierobežotas saimnieciskās darbības josla līdz 5 kilometru platumā, kas tiek noteikta, ņemot vērā dabiskos apstākļus. **Šai normai piemērojami tie paši apsvērumi, kas Likuma 36. panta pirmajai daļai.**

Proti, šis nav absolūts aizliegums, bet gan zona, kurā būtu ierobežojama darbība, ņemot vērā vides prasības. Tā ir vieta, kurā pastiprināti un ar pienācīgu IVN izvērtējams iecerētais saimnieciskās darbības veids. Šī panta mērķis skatāms kopsakarā ar Likuma 36. pantu – abi pēc būtības iecer panākt vienu un to pašu rezultātu. Tas ir, lai piekrastes zonā nenotiku pārāk blīva un fragmentāra apbūve, kas varētu izpausties arī kā saimnieciskās darbības forma (piemēram, nereti pludmalēs izvietoto luksusa viesnīcas). **Attiecīgi šīs normas prasības ir tādas pašas kā Likuma 36. pantam – veikt pienācīgu ieceres izvērtējumu, lai novērstu piekrastes zonas noslodzes palielināšanos, neliegtu piekļuvi pludmalei, neradītu negatīvu ietekmi uz vidi, un radītu ieguvumu visai sabiedrībai.** Likuma 6. panta otrās daļas 3. punkts vienkārši precizē, ka attiecībā uz saimniecisko darbību zona skatāma 5 kilometru plašā teritorijā.

Līdz ar to secināms, ka nedz sistēmiski, nedz teleoloģiski, proti, nedz no kopējā regulējuma tvēruma, nedz Likuma 36. panta mērķa viedokļa, neizriet aizliegums būvēt VES. Šāds aizliegums

nozīmētu ārkārtīgi paplašinātu šīs normas iztulkošanu, kas nonāktu pretrunā līdzšinējai tiesu un pašvaldību praksei, likumdošanas izstrādes materiāliem un publiski izskanējušiem viedokļiem. Tas, ka konkrētam projektam nepievienojas kāda sabiedrības daļa, nenozīmē, ka projekts ir pretlikumīgs.

Šajā jautājumā primāri jālūkojas caur IVN un visas kopējās procedūras radīto prizmu, kuras ietvaros tiek veikta visu interešu sabalansēšana un noskaidrots, vai konkrētais projekts pārmērīgi neietekmē piekrastes vidi. Uz šādu projektu, kurā paredzēts izvietot iekārtas un to infrastruktūru, nevar tikt attiecināts regulējums, kas primāri izveidots, lai kontrolētu un ierobežotu privātpersonu mājvietu un citu ēku būvniecību.

IV. KOPSAVILKUMS

Nemot vērā visu minēto, **atbilde uz jautājumu, vai Likuma 36. panta pirmajā daļā ir/nav ielasāms aizliegums veikt VES un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecību Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjoslā ietilpstošā ierobežotas saimnieciskās darbības joslā, ir noraidoša. Šajā normā šāds aizliegums nav ietverts.**

Ja pēc iepazīšanās ar šo Atzinumu rodas papildus jautājumi vai neskaidrības, aicinām sazināties ar Biroja partneri, zvērinātu advokātu Dr. iur. Lauri Rasnaču, zvanot uz tālr. Nr. +371 26137467 vai rakstot uz e-pastu lauris.rasnacs@rasnacs.eu.

Patiesā cieņā

Dr. iur. Lauris Rasnačs
Zvērināts advokāts

***DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU
UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.***